

Potrebna deinstitucionalizacija umesto daljeg osnaživanja ustanova socijalne zaštite

U Beogradu, 28.1.2015. godine

Iako je najava dugoročnog plana Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja a u vezi sa osnaživanjem ustanova socijalne zaštite (rezidencijalnih institucija) za samoodrživost, već bila razlog reakcija organizacija civilnog sektora i drugih relevantnih subjekata, Komitet pravnik za ljudska prava – YUCOM i Inicijativa za prava osoba sa mentalnim invaliditetom (MDRI-S) ovom prilikom ističu zabrinutost povodom ove najave. Podsećanja radi, ministar Vulin izjavio je, prilikom donacije ustanovi „Male pčelice“, da je dugoročni plan Ministarstva da se ustanove ovog tipa učine ekonomski samoodrživim, putem „radne aktivacije“ rezidenata.

Ističemo da je ova najava Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja nedopustiva i da je u apsolutnoj suprotnosti sa osnovnim garancijama ljudskih prava, iz sledećih razloga:

- Preporuke i izveštaji nezavisnih tela kao što su Zaštitnik građana, Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, ali i međunarodnih tela poput Komiteta za prava osoba sa invaliditetom, te odredbe Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom, koja je sastavni deo nacionalnog pravnog okvira Republike Srbije i nedavno usvojeni strateški dokumenti, **jednoglasno prepoznaju proces deinstitucionalizacije kao jedan od prioriteta kada je u pitanju poštovanje ljudskih prava i prava osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji.**
- Isti izvori naglašavaju **da model života u uslovima rezidencijalnog tipa mora zameniti uključivanje osoba sa invaliditetom u život u zajednici**, putem profesionalne rehabilitacije, postupne obrazovne i profesionalne integracije, uz sisteme usluga podrške za samostalni život ili život uz podršku, u skladu sa standardima ljudskih prava i socijalne zaštite korisnika.
- Alokacija sredstava u „totalne“ rezidencijalne ustanove, te njihovo osnaživanje bilo koje vrste, predstavljaju **korak koji je suprotan već usvojenim strateškim ciljevima i standardima integracije osoba sa invaliditetom, naročito kada se takve mere predstavljaju kao „dugoročni cilj Ministarstva“.** Ovo posebno zabrinjava u trenutku kada Ministarstvo uveliko sprovodi projekat deinstitucionalizacije vredan 2,3 miliona evra iz sredstava Evropske unije (www.otvorenizagrljaj.rs).
- „Radna aktivacija“ rezidenata složen je proces koji se ne treba odvijati u institucionalnim uslovima ustanova socijalne zaštite **jer je mogućnost zloupotrebe korisnika i njihovog**

rada i volje veoma visoka, i treba da bude predmet socijalne podrške i transformacije u uslovima života u zajednici.

- **Aktivacija u smislu rada i zapošljavanja u ustanovama socijalne zaštite nije integracija ni u jednom pogledu, a planiranje „samoodrživosti“ ustanova sa nekoliko stotina rezidenata visoko je problematična i zabrinjavajuća u periodu kada se ističe neophodnost postepenog gašenja takvog modela socijalne zaštite osoba sa invaliditetom.**

Zbog svega navednog pozivamo nadležno ministarstvo da preispita najavu daljeg osnaživanja rezidencijalnih institucija i da preduzme korake ka daljoj i progresivnoj deinstitutionalizaciji korisnika ovih ustanova uz puno poštovanje strateških dokumenata, preporuka domaćih i međunarodnih tela i standarda ljudskih prava koji obavezuju Republiku Srbiju.